

חומה היא חשיבות יותר, וכידוע שערים המוקפות חומה יש בהם מעלה לגבי שאיזן מוקפות, וגם בירושלים יש קדושה לפנים מן החומה. ומ"מ מהו שכתוב ואני אהי' לה' גי' חומת אש סביב ולכבוד אהי' בחוכה דלכאורה הם ב' ענינים תפסיים, חזקת אש סביב חו"ע של מקף, ולכבוד אהי' בחוכה חו"ע של פנימי. וכללות צריך להבין מה זה ג' הענינים שבפסוק זה, פרוות, חומת אש, ולכבוד אהי' בחוכה.

4 ופלאור הענין הוא, דהנה החומה יש בה ב' ענינים א' ענין התגנה, דפעולת החומה היא להגן ולשמור מפני אנשים בלתי רצויים, דכשהם רוצים לכבד לתוך העיר, סוגרים את שערי החומה ואין הם יכולים להכנס לחוכה, ויחירה מזו, שעצם הידיעה שעיר זו מוקפת חומה מונעת אותם מלכתחלה מללכת אל עיר זו. וב' ענין ההגבלה, שהחומה מגבלת את העיר, דער החומה הוא פנים העיר ומחוצה לה הוא חוץ העיר. דמצד עצמה יכולה העיר להיות פתוחה ופנויה וכו', וע"י החומה היא מוגבלת, עד פה תבוא ותו לא. וכמו בירושלים כח"ל שקדושתה היא לפנים מן החומה דלפא. ואף דלכאורה אינו מוכן מהו החסרון בהתפתחותה, ולמה ע"ל הגבלה, הנה הדבר מוכן ע"פ חסדות וגם ע"פ נגלה. דענין החומה ע"פ חסדות, הוא, כד' שלא יומשך מהקדושה למקום בלתי רצוי, וכלשון הקבלה שלא תהי' יניקה להיצנינים, ועד"ז ע"פ נגלה, הנה החומה דירושלים היתה, לפי שמחוק לחומה יש חשיש לאיבילת קדושים באופן דהפך הטרה"ה.

5 ורענין בעבודת האדום, הנה ירושלים היא שלילמות היראה, ולזאת ע"ל לה חומה כ"ב הענינים שבה. א' ענין ההגנה, שלא יכנסו אליך פגיוות וכד' וב' ענין ההגבלה, שלא יצא מהיראה ענין של יחזקאל וישות, ואפילו בכד"י ראומה, ואו מוסד, שאומר ראו שיש מציאות שכטל, דזוהי הקליפה דאצילות שנמצאת מחוץ לחומת ירושלים, מחוץ לאצילות. וענין החומה דשלילמות היראה ה"ע התורה כמאמר רז"ל אני חנומה זו תורה.

6 ורנה"ר כל זה הוא עכשיו, כשיש מציאות של היפך הקדושה, ולזאת ע"ל חומה להגנה והגבלה, אבל בביתא המשיח במהרה בימינו אמר, הנה לעתיד פדות חשב ירושלים, שהרי לעתיד יהי' ואת רוח הטומאה אצבר מן הארץ 23 ונגלה כבוד הרי' וראו כל כשר יחדיו כי פי הוי' דיכרי, וכתב 25 לכוא בנקות

- 19 תוד"ה הר - תענית סז, א.
- 20 ראה לקי"ת תוד"ע כג, ד. ד"ה אל תצר מכ"ק אדואמ"צ (מאמר אודואמ"צ דברים ח"א) ע' ח ואילך ובהתמכן שם.
- 21 פסחים פ"ג א.
- 22 שו"ע ח, י.
- 23 זכרי' יג, ב.
- 24 ישעי' מ, ה.

ורמב"ם היות הגוף בריא ושלם מדרתי ה' הוא, עד"ז ע"ל ברא אלקים, אלקים בגימטריא הטבעי, וברא אלקים היינו שצריכים להכריא את הטבע, שפועלים בריאות שלילמות בעולם כולו, שיהי' מוכן לקבל גילוי אלקות, ופירוש הי' הוא ברא לשון גילוי, לגלות אלקות בעולם, ועד"ז הוא גם בהספירות, ולפני עבודת האדם המשכת האלקות בספירות, היא כבוד שרש וע"י העבודה ממשכים אלקות כבוד תוספת, וכידוע, שעבודה האדם היא עבודה צונן גבוה, כמאמר ו שראל מוסיפין כח כבודוה של מעלה, וע"ד מ"ש גבי זוד המלך שהי' מחבר חורה שלמעלה עם קודב"ה, שזוהו ע"י גילוי העצמות (כפי ששייך לשון גילוי בעצמות), וכלשון הקבלה, הנה ההחזות היתה ע"י האצטום, ועד שהאצטום הראשון הי' בדרך סילוק, וע"י העבודה ממשכים גילוי האור שהי' ממלא את מקום החלל ולמעלה מזו, שיומשך בעולם כפי שהוא, וזה (גילוי האור הנ"ל בעולם) אפשר להיות לפי שישנו גילוי העצמות (כפי ששייך לשון גילוי בעצמות), וזהו בראשית ברא אלקים, ברא לשון גילוי, דעבודה האדם היא לגלות בעולם את הדבר הוי' שבו, לעולם הוי' דכך נצב כשמיפס, שזוהו ענין גילוי העצמות, וכמבאר באגה"ק (ר"ה אהרן וחיהו חד וגרמזוי חד) שהחזות יש מאן היא רק כח העצמות שאין לו עליה וסיבה שקדמה לו ח"י, וזהו בראשית בשביל ישראל וכשביל התורה, דע"י עבודת ישראל פועלים חידוש בכל העולם, עד לבריאת שמים וארץ חדשים, שענין נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית, ועד שבאים לאלה תולדות פריץ מלא, שלמעלה מאלו תולדות דשמים ודאור כהבאיס"ו, כמבאר במה מקומות.

1 וממשיך בהמאמר, דהנה אי' בחיקוני זהו חיקון כ"ג בראשית בריא אתי. ויש לבאר ע"פ ה"ל קשר הענינים בהמאמר, דלכאורה מהו הקשר לענין זה פראשית בריא אתי עם מ"ש לפני' כראשית כשביל ישראל וכשביל התורה, וגם מהי' התורה מענין זה, וכדלקמן.

2 אך הענין הוא, דהנה כתיב, פרוח חשב ירושלים גי' ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהי' בחוכה, ולכאורה לאו רישא סיפא ולאן סיפא רישא. דכתחלה כתיב פרוח חשב ירושלים, היינו בלי חומה ואח"כ כתיב ואני אהי' לה גי' חומת אש, וגם מהי' המעלה דפרוח חשב, והלא עיר מוקפת

- 10 פרס שר"ב פ"ב, וראה של"ה פ"ב, א.
- 11 ראה ג"כ כש"ט הוספות ט"ו ד"ה (כש"ט הוצאת קה"ח) ע' סט, ב.
- 12 זח"צ רכב, ב. ועור.
- 13 תהלים קיט, יט.
- 14 שבת קיט, ב.
- 15 רות ג, ית.
- 16 ראה שמורי" פ"ל, ג.
- 17 פירשתנו ב, ד.
- 18 זכרי' ב, ח"ט.

בס"ר. ש"פ נת, בדר"ח מר-חשוון ה'תשמ"א.

הנחת התי' בלתי מוגדר

כח אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר חבנו לי ואי זה מקום מנוחתנו, ומסיימם ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחוד על דברי. וצריך להבין (כדיוק) רבינו הזקן בתר"א בתחלתו ובלק"ח בסופו, ובדיושי רבתינו נשיאנו מטלאי מקומנו, הלא אין לו דמות הגוף ואינו גוף³ ואינו בגוד מקום. ואיך שייך לומר עליו ית' השמים כסאי והארץ הדום רגלי. ודיוק זה (איך שייך לומר עליו ית' השמים כסאי והארץ הדום רגלי) אינו רק לגבי השמים והארץ הגשמיים, שאין שייך לומר שהשמים והארץ הגשמיים יהיו כסאו והדום רגלו של הקב"ה, אלא גם בנוגע לשמים והארץ הרוחניים אין שייך לומר (לכאורה) שיהיו כסאו והדום רגלו של הקב"ה. כי מה שאין לו דמות הגוף ואינו גוף ואינו בגוד מקום, אין הכוונה בזה רק לדמות הגוף וגוף ומקום גשמיים, אלא גם לדמות הגוף וגוף ומקום כפי שהם בדרגות הכי עליונות ברוחניות⁴, כי עצמותו ומחלתו ית' הוא למעלה מכל עניינים אלה. ואיך שייך לומר שהשמים והארץ, גם שמים וארץ הכי עליונים ברוחניות, הם כסאי והדום רגלי, כסא שלי ורגל שלי, אלא ולא למדויות, עצמותו ומחלתו ית'. גם צריך להבין (כמו שמדויק בהמשך תוס' בסופו⁵), מהו שאומר אח"כ אי זה בית אשר חבנו לי, ולכאורה הרי זה סותר לתחלת הכתוב, דכתחלה אמר השמים כסאי גוי ואח"כ אומר אי זה בית גוי, ומזה שאומר אי זה בית גוי משמע שהוא בבחי' הבדלה מבחי' בית, לפי שאינו שייך להתייבשות כלל, ומזה מוכן כמכ"ש וק"י שאינו שייך לבחי' כסא והדום, ואיך אמר בתחלת הכתוב השמים כסאי והארץ הדום רגלי.

ודנה נקודה הביאור כזה, והשמים כסאי והארץ הדום רגלי קאי על תומ"צ שנקראו שמים וארץ, שעל דם נמשך עצמותו ומחלתו ית' גם בשמים וארץ כפשוטם. ויש לומר, שזהו הקשר בין ב' הפירושים שבפסוק זה, הפירוש דקאי על תומ"צ, והפירוש הפשוט (דאין מקרא יוצא מדי פשוטו) דקאי על רגלי.

- (1) ישעי' סו, א.
- (2) שם, ב.
- (3) פירט "אגל". וראה פיהמ"ש להרמב"ם פ' חלק יסוד הג'.
- (4) ראה הגהות לד"ה זה (שבת"א) - אוד"ח בראשית (כוד ו) תתכנ, ב.
- (5) פודס של"ב פ"ב בשם הספרי.
- (6) ע' תקיט.
- (7) ת"א בתחלתו. ובכ"מ.
- (8) שבת סו, א. וש"ג.

בראשית כ"א

הצורים ובסעיפי הטלעים מפני פחד ה' והדר גאונו וגו', ועד פסוקים, כמובא בתניא סוף פרק ל"ג, ולואת פרות חשב ירושלים.

7 אמנם, הרי גם לע"ל יהי' ענין העבודה, בעליות בקדושה גופא (כמבואר באגה"ק²⁶), וכמ"ש²⁷ יכלי מחיל אל חיל, שהולכים מדרגא לדרגא

ובהליכה אמתית שהיא הליכה שבאין ערוך, היינו שהולך לגמרי מכל המדרגה והגבלה שבדרגה הקודמת וגם כשבא לדרגה הב' הנה מיד אין לה מנוחה, לפי שיועד שצריך לעלות לדרגה ג' עלית יותר. ודיעה זו שצריך לעלות למעלה יותר היא בבחי' מקיף, שהדרגה העליונה מקפת עליו, והדרגה שבה נמצא עתה היא בפנימיות. וע"ד המבואר בלק"ח ד"ה וידעה²⁸, שיש עניינים שהם בבחי' יריעה פנימית ויש עניינים שהם בדרך אמונה ומקיף, ואח"כ בשעולים למעלה יותר, הנה אותם העניינים שהיו מקודם בדרך מקיף, נמשכים בבחי' פנימיות, והאמונה בבחי' מקיף היא בדרגה ג' עלית יותר (וזהו מ"ש ואי אחי' לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהי' בחוכה. דאף שלעיל פדוה) חשב ירושלים, וכנ"ל, מ"מ גם אז ישנו ענין החומה, אבל אין זה ענין החומה להגנה והגבלה מפני דברים אחרים, אלא ואלי אחי' לה גוי חומת אש סביב. גילוי דרגות נעלות בבחי' מקיף, וגם ולכבוד אהי' בחוכה, בבחי' פנימיות.

8 ודנה ב' עניינים אלו (מקיף ופנימי) ישנם גם בעבודה חודש תשרי, שהוא חודש חודש ענין המקיף הוא ענן הקטורת ידוה"פ, שאח"כ נמשך בסכך הסוכה, זה עסק בסוכות²⁹, וענין הפנימי הוא ההמשכה במצות לולב. דכתב ולקחתם לכם³⁰, המשכה לכם בפנימיות, ואח"כ נמשך זה בקליטה בשמע"צ ושמות"ת. ואח"כ היא העבודה דשבת בראשית, (שזהו ע"י העבודה במצות גשמיית) סוכה ואת הארץ, להמשיך העניינים בעולם (שזהו ע"י בראשית כ"א, לשון בריאות ולשון גילוי, עד לבריאת שמים חדשים וארץ חדשה כמ"ש³¹, הנוי כורא שמים חדשים וארץ חדשה, וכן יעמוד ויענם ושמכמס³², דקאי על בני ישראל, ועד שבאים לקיום היעוד³⁴ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר.

- (25) שם ב, כא.
- (26) סכ"ז (קמ"ה, א). ועוד.
- (27) תהלים פז, ת. וראה סוף ברכות.
- (28) ואחתו ג' ג.
- (29) ראה ויקי"ז פ"ל, ג.
- (30) אמר כג, מ.
- (31) ישעי' סו, י.
- (32) שם סו, כב.